

Sessió 1 – Decidir amb criteri: què pot fer i què no pot fer la IA

Este material acompanya la pràctica de la sessió. El pots consultar abans, durant o després de la trobada. La idea central és senzilla: la IA pot ajudar a crear un esborrany, però això no el convertix en una resposta correcta ni en una decisió docent.

Tria el teu repte

Tria la ruta que et resulte útil per a la tasca de hui; pots canviar de ruta. Les dues compartixen els mateixos criteris: rellevància educativa, verificació, cura de les dades i criteri docent.

Repte essencial — comprovar abans d'usar

Localitza una afirmació que es pugui comprovar, contrasta-la amb una font fiable, corregix l'esborrany i indica quines dades han de quedar fora d'una eina no autoritzada.

Repte d'aprofundiment — auditar el flux

Compara dues maneres de resoldre una tasca docent: una que delega la producció i una altra que usa la IA com a suport. Justifica què utilitzaries, què canviaries, què comprovaries i quina decisió mantindries en mans del docent.

Com a repte addicional, definix dos criteris per a acceptar el recurs i dissenya una comprovació breu que podria revelar una errada abans d'usar-lo.

Què és una IA generativa

Una IA generativa crea text, imatges, àudio o altres continguts a partir d'una instrucció i del context disponible. Un model de llenguatge (LLM, per les sigles en anglés) processa fragments de text i genera una continuació probable, paraula o part de paraula rere paraula. No necessàriament busca una resposta ja verificada en una base de dades: algunes eines sí que poden consultar pàgines web o documents si tenen activada eixa funció, però també cal revisar-ne les fonts i les conclusions.

Per això pot redactar amb fluïdesa i, alhora, equivocar-se, ometre context o inventar una referència. No té criteri professional ni coneix automàticament el teu grup. La persona docent definix el propòsit, comprova els resultats i decidix què utilitza.

Al·lucinacions, biaixos i verificació

Parlem d'**al·lucinació** quan una resposta presenta com a cert una dada, una explicació o una referència sense prou suport. El to segur no permet distingir per si mateix allò que és correcte d'allò que no ho és.

La resposta també pot reproduir estereotips o representar de manera desigual persones i grups. Revisa els exemples, els rols, les imatges i els supòsits, a més de les dades. Que una resposta no continga un estereotip no demostra que l'eina siga imparcial.

Per a comprovar una resposta:

1. Separa les afirmacions verificables dels suggeriments o les opinions.
2. Busca l'afirmació en una font primària o fiable i pertinent.
3. Obri la font: no et quedes només amb un enllaç o una citació que proposi la IA.

4. Corregix el text i guarda la font que avala el canvi.
5. Si no ho pots comprovar, lleva-ho, expressa la incertesa o demana la revisió d'una persona experta.

Comparar eines amb el mateix criteri

ChatGPT, Gemini, Claude i Microsoft Copilot són opcions per a comparar en esta sessió quan el centre ho permeta i les condicions dels comptes siguen adequades. No són una llista tancada ni se pressuposa que una siga sempre millor. NotebookLM i les eines de cerca assistida es poden valorar per a treballar amb documents o fonts, tot tenint en compte que no fan exactament la mateixa funció que un xatbot general.

Usa la mateixa instrucció en dues eines disponibles. Anota la data i la versió que es veja; compara la resposta concreta, no la marca en abstracte.

Proposa una activitat breu per a explicar l'evaporació en [etapa o nivell]. Inclou l'objectiu, els passos, una pregunta per a l'alumnat i una afirmació científica que el docent hauria de verificar. Si no n'estàs segur, digues-ho.

Criteri	Pregunta per a revisar
Adequació	Respon a la necessitat, l'etapa i l'objectiu que he indicat?
Fiabilitat	Quines afirmacions necessiten confirmació? La font realment les avala?
Límits	Reconeix la incertesa i respecta les restriccions?
Revisió docent	Què he de canviar o decidir abans d'utilitzar-ho?
Condicions d'ús	L'eina i el compte estan autoritzats per a este ús? Quin tractament de dades i quines condicions he de comprovar?
Accessibilitat i portabilitat	Puc revisar, adaptar i compartir el resultat en formats accessibles?

No cal obrir comptes personals per a participar. Si no hi ha accés autoritzat, compara respostes preparades pel formador amb la data i la procedència indicades.

Dades i ús educatiu responsable

En els exercicis d'esta formació s'utilitzaran casos ficticis o documents públics; no s'introduiran dades personals de l'alumnat ni informació confidencial. En un centre, no s'han de carregar dades personals o confidencials en una eina que no estiga autoritzada per a eixe tractament. La decisió real depèn del propòsit, l'eina, les condicions i els procediments del centre; consulta la direcció, la coordinació TIC o la persona delegada de protecció de dades quan corresponga.

Canviar el nom per una etiqueta no sempre elimina la possibilitat d'identificar una persona. La pseudonimització no equival necessàriament a anonimització. No compartisques treballs, informes, diagnòstics, qualificacions, fotografies o altra informació de l'alumnat durant la formació.

Quan es planteja l'ús d'IA directament amb l'alumnat, també cal comprovar les condicions d'edat de l'eina, l'autorització del centre, la supervisió, la transparència i l'objectiu d'aprenentatge. La IA no ha de substituir sense reflexió l'esforç que l'alumnat necessita per a aprendre.

Pràctica guiada: verificar una afirmació

Llig esta afirmació fictícia preparada per a l'exercici:

L'aigua líquida només s'evapora quan arriba als 100 °C; per tant, una esponja humida a temperatura ambient no es pot assecar per evaporació.

Consulta la pàgina del [Servei Geològic dels Estats Units \(USGS\) sobre evaporació](#). La font explica que l'aigua també s'evapora per davall del punt d'ebullició. La frase inicial és incorrecta: confon evaporació i ebullició.

L'activitat no pretén avaluar coneixements de ciències. Practica un mètode útil per a qualsevol matèria: localitzar l'afirmació, obrir la font, comprovar què avala i corregir l'esborrany.

Plantilla de microprova docent

La sessió acaba amb una peça menuda que podràs provar en una classe o activitat pròxima. Tria un format que t'estalvie faena: una pregunta inicial, una explicació breu, una consigna, una pregunta de qüestionari o una microactivitat de cinc minuts. No cal preparar una unitat completa. Usa una tasca pròpia sense dades de l'alumnat o un cas fictici.

Camp	La meua microprova
Tasca pròxima, grup i objectiu	
Fragment de recurs que provaré	
Què ha aportat l'eina (si l'he usada)	
Comprovació: font consultada o criteri de qualitat	
Què he corregit o adaptat com a docent	
Què he mantingut fora de l'eina	
Quan i amb quin grup ho provaré	
Què observaré per a saber si funciona	
Pròxim ajust si no funciona	

Comprovació entre iguals: s'entén i es pot utilitzar tal qual?, respon a l'objectiu?, està revisat?, la prova prevista permetrà millorar-lo?

Per a ampliar

- Comissió Europea, [Directrius per a educadors sobre l'ús ètic de la IA i les dades](#), actualització de 2026.
- UNESCO, [Marc de competències d'IA per a docents](#), disponible en diverses llengües.
- AEPD, [Principis bàsics per a la contractació i l'ús de plataformes educatives digitals](#) (2026).
- OCDE, [Digital Education Outlook 2026](#), síntesi d'evidència i escenaris educatius.
- Servei Geològic dels Estats Units, [Evaporació i cicle de l'aigua](#), font per a la pràctica guiada.

Estes fonts orienten la formació, però no substituïxen els procediments del centre ni l'assessorament de les persones responsables davant d'un cas concret. En impartir el curs, se'n comprovaran de nou les versions i els enllaços.

Marc d'ús segur (guia CEFIRE)

- La IA no substitueix el criteri docent: la decisió pedagògica és sempre humana.
- No introduïu mai dades personals de l'alumnat, les famílies o el professorat en IA d'ús comercial; apliqueu la minimització de dades.
- Prioritzau Microsoft Copilot amb el compte @edu.gva.es (Enterprise Data Protection) i les aplicacions autoritzades en Appsedu.
- Verifiqueu les dades objectives i citeu l'ús de la IA quan contribuïska de manera significativa a un recurs o a una activitat avaluable.

Més detall: [Guia CEFIRE d'IA per al PAF 2026-2027 i integració de la guia en les sessions](#).

Llicència

Material elaborat per Samuel Soriano. Es publica amb llicència [Creative Commons Reconeixement-NoComercial-CompartirIgual 4.0 Internacional \(CC BY-NC-SA 4.0\)](#): es pot copiar, adaptar i compartir citant l'autoria, sense ús comercial i amb la mateixa llicència. Les captures de pantalla, marques i logotips de tercers pertanyen als seus titulars.